

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ДАЙДЖЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ВИПУСК № 10, ПРОГРАМА «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»

Липень 2015

ЗМІСТ

Реалізовані заходи:	2
<i>Моніторинг та адвокатування прав людини .....</i>	<i>2</i>
<i>Стратегічний судовий захист .....</i>	<i>4</i>
<i>Безкоштовна правова допомога .....</i>	<i>6</i>
<i>Навчання в сфері захисту та просування прав людини .....</i>	<i>8</i>
<i>Новини від організацій-членів УГСПЛ та партнерських організацій .....</i>	<i>12</i>
Головні події в сфері прав людини:	12

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Реалізовані заходи:

Моніторинг та адвокатування прав людини

Адвокаційна діяльність

Порушення прав людини в рамках шостої хвилі мобілізації в ЗСУ

17 липня 2015 року в Україні була оголошена 6 хвиля мобілізації в ЗСУ. У зв'язку з цим, правозахисні організації знову почали фіксувати випадки неправомірних дій силових структур, які виражаються в затриманнях молодих людей призовного віку в громадських місцях та на вулицях міст. Перш за все, такі випадки зафіксовані в містах, які не виконують мобілізаційний план, а саме у Харкові та Тернополі.

Адвокаційний центр Української Гельсінської спілки з прав людини (далі – УГСПЛ) вже проводив адвокаційну кампанію із захисту прав новобранців, які потрапили в схожу ситуацію під час проведення 5-ої хвилі мобілізації в м. Харків наприкінці травня-початку червня. Консолідована негативна реакція правозахисного співтовариства на подібні дії силових структур призвела до офіційної заяви міністра внутрішніх справ А. Авакова про неприпустимість участі співробітників внутрішніх органів в «облавах» військових комісаріатів на призовників та публікації відповідного наказу по МВС. Однак, правозахисні організації продовжують фіксувати облави. У МВС заявляють, що це дії Військової служби правопорядку, а міліція в них участі не бере.

Моніторинг та аналітична діяльність

В липні 2015 року Українською Гельсінською спілкою з прав людини було **опубліковано річний звіт за 2014 рік** українською та англійською мовами. *Зі звітом організації можна ознайомитися [за посиланням](#).*

15 липня 2015 року проведено координаційну зустріч зацікавлених НУО для формування першої версії проміжного альтернативного звіту для Універсального періодичного огляду до Комітету ООН з прав людини.

17 липня 2015 року представники УГСПЛ взяли участь у [телемарафоні «Свобода мирних зібрань в Україні сьогодні»](#) на телеканалі «УкрЛайф», організованому спільно з групою громадського спостереження «ОЗОН» за підтримки національних та міжнародних організацій. Революція Гідності розпочалась у листопаді з мирного зібрання. За декілька місяців українці відчували, що означає сила цього унікального, основоположного права людини, з іншого боку побачили численні його порушення з боку держави, що призвели до трагічних наслідків. Сьогодні, коли відбулись зміни у свідомості багатьох громадян, є розуміння необхідності бути правовою державою на практиці. Саме тому було зібрано експертів, громадських моніторів та

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

представників влади для обговорення різних аспектів реалізації свободи мирних зібрань у сучасних умовах.

Результати моніторингового візиту УГСПЛ «АТО: незаконні обмеження свободи пересування»

УГСПЛ оприлюднила другий аналітичний звіт за результатами моніторингового візиту до м. Маріуполь. Перший аналітичний звіт за результатами візиту до м. Артемівськ та Великоновосілківського району Донецької області, який було опублікований раніше, доступний [за посиланням](#).

Нагадуємо, що візит відбувся до пунктів пропуску та місць прийому та обробки документів для видачі перепусток в зоні АТО в період з 22 по 27 травня 2015 року в рамках програми USAID «Права людини в дії» з метою перевірки незаконних обмежень свободи пересування (а саме свободи перетину «лінії дотику» для отримання перепустки).

У період з **25 по 27 липня 2015 року** відбувся моніторинговий візит до м. Кривий Ріг для опитування військових, які були в полоні під Дебальцево для формування кейсу у Фонді стратегічних справ УГСПЛ та подальшого супроводження справи в Європейському суді з прав людини. Моніторинг відбувся за фінансової підтримки Шведського агентства міжнародного розвитку (Sida).

Триває підготовка звіту спільної моніторингової місії УГСПЛ та Міжнародного партнерства з прав людини (IPHR) у Донецьку область (Дніпропетровськ-Красноармійськ-Селідове-Курахове-Авдіївка-Мар'їнка) з документування воєнних злочинів та злочинів проти людяності.

Звіт з дотримання прав осіб із проблемами психічного здоров'я

В рамках проекту USAID «Права людини в дії» аналітичним відділом УГСПЛ підготовлено та опубліковано аналітичний звіт «Права осіб із проблемами психічного здоров'я: відповідність національного законодавства міжнародним стандартам. Контекст дотримання прав людини у психоневрологічних інтернатах».

Аспекти правоздатності, примусової госпіталізації, а також дотримання прав людини у психіатричних закладах та психоневрологічних інтернатах неодноразово були предметом уваги міжнародних та національних правозахисних інституцій. Вкрай важливим є врахування у національному правовому полі досвіду міжнародних договорів у цій сфері, зокрема, Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, практики Європейського суду з прав людини. УГСПЛ сподівається, що наданий аналіз проблем та розроблені рекомендації допоможуть органам влади під час напрацювання стратегічних документів та програм у сфері забезпечення прав осіб із проблемами психічного здоров'я.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Стратегічний судовий захист

Захист економічних прав та інтересів мешканців регіонів, які тимчасово не підконтрольні Україні

Фондом стратегічних справ УГСПЛ було розпочато **новий проект щодо допомоги особам постраждалим в наслідок збройного конфлікту на сході країни**. Вказаний проект стосується **захисту саме економічних прав та інтересів** мешканців регіонів, які наразі не підконтрольні Україні. Будь-яка особа, чиє майно було пошкоджено або знищено в наслідок збройного конфлікту можуть звертатися до УГСПЛ по правову допомогу за телефоном +38 097 3842799.

Проект зі звільнення полонених (Prisoners of War Ua Project)

В рамках проекту **зі звільнення військових**, які знаходяться під контролем бойовиків, та надання їм правової допомоги з інших питань було підготовлено та направлено до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) 10 скарг.

В рамках проекту щодо **надання правової допомоги цивільному населенню**, постраждалому через збройний конфлікт на сході країни, було підготовлено та відправлено до ЄСПЛ 6 скарг. Заявниками виступали особи, які зазнали поранень, або родичі загиблих, усі вони скаржилися на порушення права на життя.

1 липня 2015 року було подану скаргу до ЄСПЛ у справі від імені професійної спілки «Гайсинський спиртовий завод» та її голови, Бондаренка А. В. Заявники скаржаться на порушення:

- статті 11 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенції) щодо обох заявників у зв'язку перешкоджанням у здійсненні діяльності незалежної профспілки з боку директора заводу і співробітників охорони заводу;
- статті 3 Конвенції щодо другого заявника, який зазнав фізичного насилля з боку охорони заводу у зв'язку з виконанням ним своїх обов'язки голови профспілки.

Правозахисники через суд вимагають від Кабміну створити Інформбюро як механізм захисту прав людини на окупованих територіях та територіях, де триває військовий конфлікт

2 липня 2015 року Окружним адміністративним судом м. Київ було відкрито провадження за скаргою правозахисника Олександра Заруцького проти Кабінету Міністрів України, який не виконує взяті на себе зобов'язання, та відмовляється створити механізм для захисту людей на окупованих територіях та територіях, де триває військовий конфлікт. Вказану скаргу було підтримано УГСПЛ.

В позові мова йде про зобов'язання держави, як підписанта Женевської конвенції №4, створити Інформаційне бюро, яке має акумулювати інформацію про всіх громадян, що знаходяться на окупованій території чи на території, де проводяться військові дії.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

В першому засіданні Окружний суд міста Києва настільки перейнявся справою, що аби розібратися в тонкощах Женевської конвенції, відклав її на невизначений строк.

Більш детальна інформація – [за посиланням](#).

3 липня 2015 року до ЄСПЛ було направлено скаргу щодо порушення прав за статтями 3, 5, 13 та 14 Конвенції від імені трьох осіб, засуджених до довічного позбавлення волі. Юристи УГСПЛ впевнені, що відсутність можливості перегляду довічного ув'язнення з метою його пом'якшення, скорочення, припинення або умовно-дострокового звільнення ув'язненого порушує основні права особи, такі як: право на свободу та право не бути підданим жорсткому поводженню.

Публічна лекція судді Європейського суду з прав людини

14 липня 2015 року відбулася публічна лекція судді ЄСПЛ від України Ганни Юдківської на тему «Мова ворожнечі та інші актуальні питання практики ЄСПЛ».

Лектором розглядалось поняття «мови ненависті» в світлі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики ЄСПЛ.

Пані Юдківською була наведена велика кількість цікавих рішень Європейського Суду, які викликали жваву дискусію по закінченню лекції.

Захід транслювався в он-лайн режимі, що дало змогу всім охочим з різних регіонів країни його переглянути. *Більше того, можна переглянути запис цієї події [за наступним посиланням](#).* Найближчим часом лекція буде також доступна й в друкованому вигляді.

15 липня 2015 року було відправлено до Європейського суду відповідь на зауваження Уряду по справі [Dedesh v. Ukraine](#) від імені заявника пана Дедеша. Заявник скаржився до Європейського суду щодо порушення статей 5, 6 та 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а саме на незаконне тримання під вартою майже півроку, відсутність можливості бути присутнім на судових засіданнях по своїй справі та порушення його право на особисте життя. Навіть після звільнення заявник ще рік мав дотримуватися досить жорстких правил умовно-дострокового звільнення: йому було заборонено ходити в ресторани, готелі, ринки, бари і подібні заклади, де у вільному продажу були алкогольні напої, він мав чотири рази на місяць відмічатися в міліцейському відділку, а також дотримуватися комендантської години з 9 вечора до 5 ранку.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

22 липня 2015 року було відправлено до Європейського суду відповідь на зауваження Уряду по справі [Gumenyuky others v. Ukraine](#) від імені одного з заявників пана Стефанішина. Заявник скаржився до ЄСПЛ щодо порушення статті 2 Конвенції в її процесуальному аспекті, а саме неефективне розслідування факту смерті сина заявника. Заявник вказував на той факт, що правоохоронні органи знаючи, хто саме є винним в смерті його сина, відпустили цю особу з під варти, внаслідок чого він втік до США, з якими в Україні не підписано договору про екстрадицію.

В 2011 році ЄСПЛ в справі [Nechiporuk and Yonkalo v. Ukraine](#) знайшов порушення державою статей 3, 5 та 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. За цим рішенням Україна була зобов'язана провести ефективне розслідування щодо факту катування та жорстокого поводження по відношенню до заявника – пана Нечипорука. Однак вже 4 роки держава нехтує своїми зобов'язаннями. По даній справі в липня 2015 року було підготовлено та направлено до Комітету Міністрів Ради Європи повідомлення про невиконання Україною своїх зобов'язань щодо проведення ефективного та повного розслідування за фактом жорстокого поводження до заявника.

31 липня 2015 року юристами УГСПЛ було підготовлено та направлено до ЄСПЛ відповідь на зауваження уряду по справі [Malchenko v. Ukraine](#). Заявника було засуджено до довічного ув'язнення. Вирок по його справі базувався на його власних зізнавальних доказах, які, як він стверджує, були отримані правозахисними органами шляхом застосування до нього тортур. Також заявник скаржився, що йому не було надано захисника під час допиту. Внаслідок цього заявник переконаний, що державою було порушено його права гарантовані статтями 3 та 6 Конвенції.

Юристами УГСПЛ було підготовлено та подано скаргу до ЄСПЛ від імені Олександра Костенко, який був незаконно позбавлений волі в Криму російською владою. Правозахисники вважають, що притягнення до відповідальності пана Костенко носить суто політичний характер, що підтверджується чималими заявами т.з. «Прокурора Криму» пані Поклонської, яка обіцяла притягнути до відповідальності усіх, хто брав участь в акції протесту, що мала місце в м. Київ на Майдані Незалежності в 2013-2014 роках.

Безкоштовна правова допомога

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги та проведення інформаційно-просвітніх заходів в галузі прав людини.

Презентація українсько-канадського проекту «Права людини понад усе»

16 липня 2015 року відбулася презентація проекту «Права людини понад усе», який впроваджується УГСПЛ за підтримки Уряду Канади.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Проект, який спрямовано на посилення захисту прав людини серед українців через неурядову систему правової допомоги, сприятиме розвитку гуманного суспільства, заснованого на повазі до життя та гідності людини.

Його цільові групи – правозахисники, правозахисні громадські організації, юристи, оскільки завдяки своєму практичному досвіду вони можуть збільшити ефективність захисту прав людини.

Проект включає в себе просвітницькі заходи, підготовку аналітичних матеріалів, проведення адвокаційних кампаній, надання юридичних послуг та багато іншого. *Більше інформації доступно [за посиланням](#).*

УГСПЛ допомогла громадянину відстояти право на отримання пенсії за віком на пільгових умовах

Мешканець Рівненщини за допомогою юристів УГСПЛ відстояв своє право на отримання пенсії за віком на пільгових умовах, на яке він, як громадянин, мав право за законодавством. Однак Пенсійний фонд відмовився призначити та виплачувати передбачену законом пенсію навіть коли чоловік виграв справу в суді першої інстанції. Коли Пенсійний фонд подав апеляційну скаргу, чоловік звернувся по допомогу до Рівненської громадської приймальні УГСПЛ, яка надала йому безкоштовну юридичну допомогу. В результаті суд апеляційної інстанції також став на сторону чоловіка та зобов'язав Пенсійний фонд виконати законні вимоги громадянина.

Більш детальна інформація [за посиланням](#).

Юристи об'єднуються для захисту прав учасників АТО

У липні 2015 року УГСПЛ та «Юридична сотня» підписали меморандум про співпрацю для спільного правового захисту учасників антитерористичної операції. Обидві організації об'єднали зусилля для підвищення рівня правової обізнаності військовослужбовців та членів їх сімей, вирішення системних проблем у сфері правового та соціального захисту учасників АТО, їх професійної адаптації та психологічної реабілітації.

В рамках меморандуму учасники АТО та члени їх сімей зможуть отримувати кваліфіковану юридичну допомогу та інформаційні матеріали щодо своїх прав. Також правозахисні організації систематизуватимуть існуючі проблеми учасників, які виникають в учасників АТО, та шукатимуть шляхи їх вирішення.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Наразі громадська приймальня УГСПЛ вже займається **справою щодо жорстоких вбивств військовослужбовців у військових частинах Дніпропетровської та Чернігівської областей**, в яких правоохоронні органи відмовляються проводити розслідування належним чином. Родичі обох загиблих бійців звернулись по допомогу до УГСПЛ, юристи якої допомогли їм подати клопотання про надання у кримінальних провадженнях статусу потерпілої особи та взяти матеріали справи, щоб отримати можливість впливати на її хід.

Наразі юристи готують скаргу до Генеральної прокуратури України з приводу халатного ставлення військової прокуратури Дніпропетровського гарнізону у випадку вбивства Миколи (ім'я змінено) та скаргу до прокуратури Дніпропетровська щодо бездіяльності слідчого у справі загиблого Павла (ім'я змінено). *Більш деталей – [за посиланням](#).*

Як місячний контракт може обернутись роками служби в АТО

Також до УГСПЛ звернулось за допомогою близько 10 бійців АТО, з якими військкомат ще в липні минулого року уклав контракт про проходження військової служби в Збройних Силах України строком на один місяць. Проте із зони АТО їх не відпускають і досі.

Юристи громадської приймальні УГСПЛ спільно із адвокатами Волинського Центру правової інформації і консультації у м. Ковель вже подали адвокатський запит до військової частини з метою отримання актуальної інформації щодо військового статусу кожного з хлопців. Наразі очікують на відповідь.

Більш детальна інформація [за посиланням](#).

Перемога у справі вагітної жінки

Роботодавець, дізнавшись, що співробітниця знаходиться на третьому місяці вагітності, відмовляв їй у офіційному працевлаштуванні. Після невтішної розмови з роботодавцем Катерина звернулась по допомогу до юристів Рівненської громадської приймальні УГСПЛ.

«Чинне законодавство забороняє відмову у прийнятті на роботу вагітним жінкам з мотивів, пов'язаних з вагітністю. Недотримання цієї вимоги є грубим порушенням законодавства, яке може бути розцінене як застосування дискримінації по відношенню до працівника і бути підставою відповідальності, передбаченої законом України. Проблему пані Катерини вдалося вирішити дуже швидко – за допомогою надсилання рекомендованим листом скарги на ім'я роботодавця. Після чого роботодавець вибачився і офіційно працевлаштував вагітну» — коментує юрист приймальні Марія Цип'ящук.

Детальна інформація та приклад такої скарги наведено [за посиланням](#).

Навчання в сфері захисту та просування прав людини

Неформальна освіта і навчання для різних цільових аудиторій

3-8 липня 2015 на базі Освітнього дому з прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів) відбувся тренінг щодо прав дітей та молоді груп ризику для соціальних працівників та педагогів. Програма тренінгу охоплювала різні аспекти захисту прав дитини та молоді груп ризику

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

(зокрема, міжнародні і національні механізми захисту, практика використання технік медіації у соціальній та соціально-педагогічній роботі в інтересах дітей та молоді).

Це вже друга очна сесія, яку проходять учасники навчального курсу, організованого на базі ОДПЛ-Чернігів спільно з Центром інформації про права людини та Міжнародною школою прав людини і громадських дій. Підтримку надає Міжнародний благодійний фонд «СНІД Фонд Схід-Захід» (AFEW-Україна) за участі Міністерства закордонних справ Королівства Нідерландів.

15-17 липня 2015 року на базі ОДПЛ-Чернігів пройшов тренінг «Особливості візитів до психіатричних установ» в рамках проекту «Розвиток спільноти моніторів Національного превентивного механізму». Навчання для 15 громадських та державних моніторів Національного превентивного механізму (НПМ) мало й практичний аспект – на другий день тренінгу монітори розділилися на групи і здійснили візити до Чернігівської обласної психоневрологічної лікарні та Левоньківської психіатричної лікарні (Чернігівська область).

Фінансову підтримку надано Міжнародним фондом «Відродження» (МФВ) в рамках плану дій Всеукраїнської освітньої програми «Розуміємо права людини» (РПЛ); організаторами і партнерами виступили громадська організація «M'ART», Секретаріат Уповноваженого ВРУ з прав людини, МФВ, Асоціація незалежних моніторів, УГСПЛ, Центр інформації про права людини, Асоціація українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів.

17-19 липня 2015 року пройшов семінар «Кіноклуб Docudays UA як інструмент просвіти з прав людини» у рамках проекту «Кампанія за права людини в Україні з використанням інструментів Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини Docudays UA». Його слухачами стали 23 учасника, які представляли кіноклуби, що діють в навчальних закладах та місцях несвободи в усіх регіонах України.

Програма навчання передбачала роботу з базовими поняттями та сучасною концепцією з прав людини, ознайомлення з національними та міжнародними механізмами їх захисту. Окремим навчальним блоком була робота з методики проведення просвітницьких заходів кіноклубів медіа-просвіти Docudays UA. Було проведено ряд навчальних сесій, під час яких слухачі навчалися модерувати дискусію після перегляду фільму, ставити запитання та піднімати проблеми прав людини, спираючись на стрічки фестивалю Docudays, обговорювали специфіку роботи з різними цільовими групами – працівниками пенітенціарних органів, курсантами навчальних закладів, засудженими. Мова також йшла про можливості та потенціал кіноклубів у системі заходів з ресоціалізації ув'язнених.

10-12 липня 2015 року Проект Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії» провів робочу зустріч/ семінар «Інформаційна безпека та підготовка моніторів на кризових територіях» на базі ОДПЛ-Чернігів.

Відбулася XI Всеукраїнська школа з прав людини для молоді

20-28 липня 2015 року Проект USAID «Права людини в дії» провів XI Всеукраїнську школу для молодих активістів з різних регіонів України, які вже активно діють на захист прав людини.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

У колі їх професійних інтересів захист прав внутрішньо переміщених осіб, представників ЛГБТ-спільноти, пацієнтів лікарень, робота у громадських приймальнях та у сфері міжнародного гуманітарного права. Захід відбувся на базі ОДПЛ-Чернігів в рамках плану дій РПЛ.

За словами координатора РПЛ Сергія Бурова, Школа для молодих активістів відіграє центральну роль у програмі, адже її випускники протягом 10 років постійно засвідчують свою спроможність успішно втілювати власні ініціативи у сфері правозахисту. Цього року конкурс на участь в школі складав 6 осіб на місце. На відібраних учасників чекали тренінги та лекції від провідних українських (і не тільки) експертів, форум-театр, кінопокази, факультативи за вечірнім багаттям.

За відгуками самих учасників, Всеукраїнська школа переконливо продемонструвала важливість розуміння прав людини для роботи у громадській організації чи ініціативі, допомогла усвідомити універсальність прав людини та важливість визнання людської гідності.

Окрім навчання та спілкування було вперше запропоновано творчу випускню роботу – конкретну акцію, направлену на захист прав людини. Формат акції, її наповнення та мішені учасники визначали разом з експертами та тренерами, але під час неї вони мали застосовувати увесь отриманий під час школи інструментарій та методи роботи активіста-правозахисника.

Так, **28 липня 2015 року** о 12.00 біля прокуратури Чернігівської області та о 12.40 біля Департаменту охорони здоров'я Чернігівського ОДА [відбулась акція протесту проти порушень прав людей, що перебувають на лікуванні в Левоньківській психіатричній лікарні Чернігівської області](#).

Систематичні та разючі порушення прав пацієнтів були виявлені громадськими моніторами НПМ спільно з представниками Офісу омбудсмена під час візиту до цієї лікарні в середині липня. Саме тому учасники Школи розробили у якості випускної роботи та провели мирну акцію протесту проти цих кричущих порушень, аби привернути до них увагу громадськості і притягти до відповідальності посадовців-порушників.

Акцію висвітлювали як місцеві ЗМІ, так і національні (УНІАН, 1+1, Громадське телебачення). Всього за результатами акції лише за перші 2 дні вийшло 23 сюжети на телебаченні, радіо та у електронних ЗМІ.

Отримані результати

Керівництво управління охорони здоров'я Чернігівської ОДА відреагувало на акцію формуванням робочої групи, яка 28 липня перевірила умови утримання пацієнтів у

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Левоньківській психіатричній лікарні. Разом із чиновниками до Левоньків з'їздили журналісти загальнонаціонального телеканалу «1+1», «Дитинець» та «Новий Чернігів».

29 липня в управлінні охорони здоров'я Чернігівської ОДА відбулася прес-конференція за результатами цього візиту. Під час неї головний лікар Чернігівської психоневрологічної лікарні публічно запропонував Всеукраїнській школі з прав людини для молодих активістів долучитися до співпраці у розробці законопроекту «Про психіатричну допомогу», яка триває в експертних колах.

Окремим успіхом даної акції вже стала заява керівництва про переведення **50 хворих у інші медичні заклади для розвантаження Левоньківської психіатричної лікарні** та ідея розробити та провести освітній захід, або навіть і серію, з прав людини для персоналу психіатричних закладів Чернігівської області.

Навчання адвокатів та юристів правам людини

3-5 липня та 17-19 липня 2015 року відбулися очні семінари для юристів та адвокатів, учасників дистанційного навчання адвокатів правам людини, яка проходить в рамках Проекту Мережі Будинків прав людини для адвокатів та юристів Азербайджану, Білорусії, Молдови, Росії і України (2014-2015).

В межах семінару було розглянуто питання щодо застосування статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, а також статті 1 Протоколу Першого до Конвенції.

Експертами виступали Сергій Заєць, Роман Мартиновський та суддя ЄСПЛ Ганна Юдківська.

Варто зазначити, що таке навчання із застосування міжнародних стандартів прав людини на національному рівні є дуже результативним. Так, УГСПЛ провела дослідження та з'ясувала, що близько **68% справ, виграних проти України** в 2015 році, готували або представники правозахисних організацій, або юристи, які пройшли практику в правозахисних організаціях (зокрема, в Спілці).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Новини від організацій-членів УГСПЛ та партнерських організацій

Міжнародний міжнаціональний дитячий табір «Джерела толерантності»

В період з **8 по 17 липня 2015 року** в Чернівецькій області проходив Міжнародний міжнаціональний дитячий табір «Джерела толерантності», організаторами якого традиційно виступили Конгрес національних громад України (КНГУ) та Освітній центр «Простір толерантності». Понад 90 дітей в віці 8-12 років з 15 національних громад України (включаючи дітей-ВПО із зони АТО) взяли участь у таборі.

Метою проекту є виховання міжнаціональної та міжконфесійної толерантності, протидія ксенофобії, формування активної громадянської позиції у дітей національних спільнот, поширення знань про національне розмаїття України та інших країн. До нього залучено фахівців – представників національних громад України, які пройшли спеціальну підготовку.

Табір працює за унікальною методикою занурення у національну культуру, яка передбачає організацію спеціально розроблених освітньо-виховних заходів – занять з історії, традицій, звичаїв, культури, сімейних цінностей, гуртків, ігор, ранкових та вечірніх групових та загальних заходів, рухливих ігор та спортивної програми, дискотек, екскурсій, що спрямовані на формування толерантної поведінки, усвідомлення національної і конфесійної приналежності, поваги до різних національних культур і релігій, здатності розуміти один одного та співіснувати на полікультурній українській землі маленьких і дорослих громадян України.

Табір 2015 року організовано за підтримки Міжнародного фонду «Відродження», ООО «Інфопульс-Україна», Посольства Королівства Нідерландів в Україні, Євро-Азійського єврейського конгресу, Асоціації єврейських організацій та общин України, МБФ «Ксена», Музею історії та культури м. Чернівці, мецената Марка Шабада, благодійних внесків батьків.

Довідка:

Загалом в проекті дитячого міжнаціонального табору, який діє з 2002 року, взяли участь близько 4500 дітей з 25 національних громад України, Білорусі, Молдови, Вірменії, Грузії, Азербайджану. З 2014 року до проекту залучено дітей переселенців з зони АТО. Унікальною методикою організації та проведення табору оволоділи понад 300 вихователів з низки країн. Більше про заходи проекту «Джерела толерантності» можна дізнатися за адресами:

- <http://www.tolerspace.org.ua/ua/camp/archive2015/>;
- <https://www.facebook.com/events/1386542531675014/1420824218246845/>.

Головні події в сфері прав людини:

Україна приєдналася до міжнародної конвенції про захист від викрадення людей

Президент підписав закон про приєднання України до Міжнародної конвенції про захист усіх осіб від насильницьких зникнень, яка визначає систематичне насильницьке зникнення злочином проти людства. Конвенція, зокрема, визначає злочином проти людства

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

широкопоширену чи систематичну практику насильницьких зникнень. *Більше інформації доступно [за посиланням](#).*

Ухвалення Парламентом трьох законів про Національну поліцію

Позитивні події в сфері прав людини в Україні в липні 2015 були пов'язані з початком реформи МВС. Зокрема, було ухвалено три з п'ятьох законів з пакету законодавчих актів щодо реформи МВС, завдяки яким була закладена законодавча база для створення Національної поліції України. Так, прийнято «Закон про органи внутрішніх справ», «Закон про Національну поліцію», а також пакет змін до «Правил дорожнього руху України».

Інші зміни в законодавстві України

14 липня 2015 року було прийнято закон «Про місцеве вибори в Україні». Відповідно до цього закону внутрішньо переміщені особи позбавлені права брати участь в місцевих виборах, що відбудуться восени 2015 року. Правозахисники наголошують, що подібні норми є порушенням одного з основних прав людини – приймати участь керівництві державою. Законопроект суперечить низці законів: наприклад, закону про місцеве самоврядування, закону про ВПО та міжнародним стандартам у сфері внутрішнього переміщення.

16 липня 2015 року було прийнято закон «Про прокуратуру». Одними з головних змін, які він приніс, стали втрата прокурорами функції загального нагляду та введення прозорості і конкурентної процедури найму прокурорів.

Перенесення голосування щодо законів у Верховній Раді України

На жаль, доводиться констатувати той факт, що депутати в липні 2015 року порушили терміни виконання плану Коаліційної Угоди: Верховна Рада не встигла прийняти в рамках літньої сесії ряд важливих, з точки зору прав людини, законів (зокрема, законопроект №2166 «Про посилення гарантії дотримання прав и свобод внутрішньо переміщених осіб»). Їх прийняття перенесено на осінню пленарну сесію ВРУ.

Звітний меморандум з приводу розробки законопроекту про внесення змін та доповнень до Розділу II чинної Конституції України

Опубліковано звіт щодо роботи над законопроектом для внесення змін та доповнень до Розділу II чинної Конституції України, підготовленого Робочою групою з питань прав, свобод та обов'язків людини і громадянина Конституційної Комісії (станом на 15 липня 2015 року).

Метою опрацювання Розділу II було приведення його у більш точну відповідність до таких документів, як Загальна декларація прав людини 1948 року, Європейська конвенція захисту прав людини та основоположних свобод 1950 року, Хартія засадничих прав Європейського Союзу 2000 року, нормативні документи про права людини ООН, актуальні для захисту прав і свобод людини прецедентні рішення ЄСПЛ, низка рекомендацій Комісії Демократія через право («Венеціанська комісія») тощо.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

З висновками Всеволода Речицького (представника УГСПЛ в Конституційній Комісії, конституційного експерта Харківської правозахисної групи) можна ознайомитися [за посиланням](#).

Ця діяльність підтримується УГСПЛ в рамках Проекту USAID «Права людини в дії».

Робота над Національною стратегією у сфері прав людини

УГСПЛ спільно з іншими громадськими організаціями продовжує роботу над проектом Стратегії та розробкою Національного плану дій як механізму її реалізації. Зокрема, протягом місяця відбулись такі заходи:

- 09 липня 2015 року – засідання робочої групи для підготовки презентації пропозицій до проекту Національної стратегії та Плану дій на її реалізацію на нараді в Адміністрації Президента України;
- 10 липня 2015 року – участь у засіданні робочої групи, утвореної Адміністрацією Президента для доопрацювання проекту Національної стратегії, для представлення пропозицій.

Доопрацьований текст Стратегії планується внести до Парламенту у вигляді відповідного законопроекту.

Про порушені права з боку Росії тепер можна поскаржитися Мін'юсту України

Міністерство юстиції України опублікувала анкету та методичні рекомендації для людей, які постраждали від порушення їх прав РФ в тимчасово окупованому Криму та Донбасі.

Таке опитування мають проводити неурядові організації, вищі навчальні заклади та інші установи для збору інформації безпосередньо від громадян, чий права відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод були порушені Росією на окупованій території АР Крим та м. Севастополя, а також у Донецькій та Луганській областях.

Урядовий уповноважений у справах ЄСПЛ буде використовувати цю інформацію при підготовці чергової міждержавної заяви «Україна проти Російської Федерації» в якості прикладів порушень РФ прав, гарантованих Конвенцією, на вказаних територіях. Наведення таких фактів у міждержавній заяві та підтвердження їх відповідними свідченнями конкретних осіб, які будуть міститися у анкетах, значно підсилять позицію Уряду, подану до ЄСПЛ. Якщо Україна матиме величезну кількість таких анкет, то вона може вимагати від держави-агресора припинення відповідних протиправних дій щодо, зокрема, усіх громадян, чий права порушено. Анкетування допоможе довести в суді системність порушення прав громадян України з боку Росії.

Однак варто зауважити, що анкета не дорівнює позову до Європейського суду. Вона призначена насамперед для тих людей, хто не хоче чи не може подавати позов з різних обставин (зокрема, страху відкрито заявляти про порушення своїх прав).

Анкета [оприлюднена](#) на сайті Мінюсту. Її треба заповнити власноруч, підписати і надіслати на адресу: *Урядовому уповноваженому у справах ЄСПЛ, вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001.*

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Відкриття центрів безоплатної вторинної правової допомоги (БПД)

1 липня 2015 року в усіх регіонах України розпочали роботу 100 місцевих центрів з надання

безоплатної вторинної правової допомоги, які надаватимуть таку допомогу соціально незахищеним категоріям громадян у цивільному та адміністративному процесах.

Карту та контакти регіональних та місцевих центрів БПД розміщено [на сайті Міністерства юстиції України](#).

Звернутися по допомогу державного адвоката можна або безпосередньо в центр, або за телефоном гарячої лінії 0-800-213-103.

Окрім того, Мінюстом вже узагальнено та проаналізовано проблемні питання, які найчастіше виникають під час організації надання вторинної правової допомоги такими центрами. У зв'язку з підготовано [роз'яснення щодо застосування деяких положень законодавства](#) в частині організації надання правової допомоги у форматі «запитання – відповідь».

Міністерство освіти України закликали терміново вирішити питання з вступниками-переселенцями

Більш ніж 20 правозахисних та громадських організацій України, що опікуються проблемами ВПО, направили [звернення](#) Міністру освіти і науки України, закликавши терміново вирішити проблему, з якою зіткнулися абітурієнти з тимчасово окупованих територій.

Вступники-переселенці не можуть вступити до українських ВНЗ через відсутність військового квитка або посвідчення про приписку, які необхідно пред'явити під час подання заяви. прийомні комісії відмовляють брати пакет документів у таких вступників, мотивуючи «відсутністю повного пакету документів».

Нова хвиля переслідувань адвокатів

2 липня 2015 року за зверненням Національної асоціації адвокатів України (НААУ) прийнято рішення про порушення дисциплінарної справи щодо Андрія Вишневського – адвоката, директора Координаційного центру з надання правової допомоги Міністерства юстиції України за критичні висловлювання щодо стану сучасної української адвокатури у його доповіді на конференції у Верховному суді України 15 червня 2015 року.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

УГСПЛ висловлює стурбованість з приводу намагань керівництва НААУ притягнути до дисциплінарної відповідальності пана Вишневського за висловлювання ним своїх думок і оцінок щодо стану справ в адвокатурі.

УГСПЛ із сумом відзначає, що ті тенденції до побудови тоталітарної моделі адвокатури, які яскраво проявилися у 2013 році, закріпилися в діяльності Національної асоціації адвокатів України. В квітні 2013 року ми висловили стурбованість «небезпечними спробами подавити будь-яке інакодумство всередині адвокатури». [Переслідування адвокатів за незгодну позицію](#) викликало також серйозну стурбованість в авторитетних міжнародних організацій, які висловили обґрунтовані сумніви щодо самоправства та незалежності адвокатури в Україні.

Детальніша інформація [за посиланням](#).

Самбірський експеримент реформування міліції пошириться на сусідні райони

Львівський пілотний проект реформування МВС України, який за сприяння Консультативної місії ЄС втілюється на прикладі Самбірського міськвідділу міліції, буде поширений на сусідні райони – Старосамбірський, Турківський і Мостиський, а також Жовківський район Львівської області. Експеримент, що спрямовано на зміни форм і методів роботи міліції, передбачає покращення реагування правоохоронців на повідомлення про правопорушення, підвищення їхньої культури і відповідальності та прозорість в їх діяльності.

Водночас в рамках проекту спільно з правозахисними організаціями створено підрозділ міліції швидкого реагування замість патрульно-постової служби та ДАІ, який обслуговує Самбір та сільські населені пункти. В підрозділі працюють 52 особи, в 4 зміни, по 13 осіб в кожній, протягом 12 годин; за ним закріплені чотири нові машини з відповідною маркіровкою.

Неповний місяць впровадження експерименту вже продемонстрував деякі якісні зміни. Так, зросла ефективність діяльності, швидкість реагування на виклики, яких стало в 1,5 разів більше, складає приблизно 5-7 хвилин в місті та 15 хвилин в сільській місцевості. Також завдяки цьому помітно зріс рівень довіри населення до правоохоронців. Тому керівництвом МВС після інспекції даної служби було прийнято рішення продовжити роботу на постійній основі. Також буде розширено географію експерименту – він впроваджуватиметься в Обухівському та Васильківському районі Київської області, Нововодолазькому районі Харківської, Краснолиманському районі Донецької та Сватівському районі Луганської області.

Окрім того, у Львівській області була створена централізована обласна електронна база даних МВС, в якій фіксуються всі виклики по «102» та потім візуалізуються на карті області. Цікаво, що цю базу даних веде громадська організація «Варта-1». Таким чином, була закладена основа для створення в Україні централізованої служби за зразком американської платформи crime mapping.

Створення нової патрульної поліції

4 липня 2015 року в м. Київ розпочала роботу нова патрульна служба Національної поліції, 2000 співробітників якої були відібрані за новими стандартами і отримали абсолютно нове матеріально-технічне забезпечення. Попри прогнозовані складнощі, пов'язані з запуском такого масштабного проекту, станом на сьогоднішній день він дає позитивні результати в частині поліпшення охорони громадського порядку в столиці. Крім того, відчутно зросла довіра до міліції з боку суспільства. Паралельно з цим, в липні відбувалась активна підготовка до

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

запуску патрульної поліції у Львові, Одесі, Харкові, Дніпропетровську, Луцьку, Миколаєві та Ужгороді. В Одесі та Львові запуск патрульної поліції відбудеться вже 17 серпня. У Харкові – 19 вересня. В інших заявлених містах, за наявності фінансування – до кінця 2015 року.

Цій дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданої через [Агентство США з міжнародного розвитку \(USAID\)](#). Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 50 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів.

Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <http://ukraine.usaid.gov> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Редактор дайджесту: Марина Говорухіна, PR-менеджер УГСПЛ

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Аркадій Бущенко, керівник проекту (arkadiy.bushchenko@gmail.com)

Ольга Чуєва, заступник керівника проекту (olga.chueva@gmail.com)

Українська Гельсінська спілка з прав людини

вул. Фролівська 3/34, Київ, Україна

Тел.: 044-417-41-18, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>